

Vad är en provtagningsplan?

En provtagningsplan ska beskriva hur ett område ska undersökas för att kunna svara upp mot syftet med utredningen. För en fördjupad utredning är syftet att fördjupa den information som framkommit vid den inledande utredningen. Den viktigaste och första frågeställningen som ska besvaras är alltid om det finns ett behov av riskreduktion, dvs. om området behöver åtgärdas. I praktiken handlar det om att ta fram tillräckligt med underlag för att utöver att ta reda på om området ska åtgärdas även ta reda på till vilken nivå det ska åtgärdas samt hur det ska åtgärdas.

En provtagningsplan bör omfatta såväl strategier och planering som en konkret plan av hur den aktuella provtagningen och analyser ska ske i praktiken. Det är även viktigt att det framgår hur dokumentation sker.

En provtagningsplan bör alltid baseras på en konceptuell modell av det aktuella området. En konceptuell modell ska förenklat sammanfatta information och beskriva samband för förståelse av komplexa system, dvs. i detta fall det förorenade området och dess spridnings- och exponeringsvägar.

Provtagningsplanen bör också baseras på övergripande åtgärds mål för området. Dessa bygger bland annat på nuvarande och/eller planerad markanvändning för området. I praktiken anger de övergripande åtgärds målen vilken användning eller funktion ett område önskas ha samt vilken påverkan och vilka störningar som kan accepteras inom området eller i omgivningen. De övergripande åtgärds målen kommer att fungera som en kompass för kommande utredningsskeden och åtgärder. Övergripande åtgärds mål bör formuleras så att de möjliggör hållbara åtgärdsalternativ. De övergripande åtgärds målen bör ha tagits upp tidigare, men om inte så måste de aktualiseras i detta skede.

Ibland används även begreppet undersökningsplan. Oavsett vilka begrepp som används är det viktigaste att bakomliggande planering och beskrivning av konkret genomförande, samt hur utredningen ska dokumenteras belyses i detta moment.

Vad gör tillsynsmyndigheten?

Det finns några olika sätt att uppnå samma resultat, dvs. att en inledande utredning genomförs av den/de ansvariga. Vad som passar bäst kommer att bero på omständigheterna i det enskilda ärendet.

Behöver ansvaret utredas ytterligare?

Innan tillsynsmyndigheten ställer krav på att en provtagningsplan ska tas fram behöver den ta fram eller uppdatera utredning av ansvar för den/de ansvariga. Jämknings av ansvaret är inte aktuellt i detta skede men det är ändå lämpligt att fördjupa utredningen av ansvarsfrågorna inför det fördjupade utredningsskedet.

Föreläggande eller inte?

I det fall tillsynen bedrivs genom dialog är det inte säkert att det behövs något föreläggande. Myndigheten kan istället framföra sina krav via möten, i en skrivelse eller motsvarande. Oavsett om kraven framförs via ett föreläggande eller på annat sätt så behövs samma underlag och bedömningar. Är myndigheten och den/de ansvariga oense så är ett föreläggande alltid nödvändigt. På så sätt kan även den/de ansvariga överklaga beslutet och få det prövat av högre instans.

Förelägga om provtagningsplan och utredning var för sig eller i kombinerat föreläggande?

I de flesta fall bör det tas fram en provtagningsplan innan en utredning genomförs. Det är också lämpligt att tillsynsmyndigheten ges möjlighet att lämna synpunkter på planen. Sannolikheten ökar då för att utredningen besvarar de frågeställningar myndigheten har. Detta kan ske på två sätt, antingen föreläggs det först om en provtagningsplan och efter granskning av denna föreläggs det om att genomföra utredningen, eller så föreläggs det om att både ta fram en plan och att genomföra utredningen. Avseende ett föreläggande där flera olika krav kombineras på detta sätt kan det vara särskilt svårt att formulera beslutet tillräckligt precist och risken blir större att det inte håller om beslutet överprövas.

Som en tumregel kan det vara mindre lämpligt med kombinerade förelägganden i fall med komplex föroreningsituation än i fall med en enkel och väl känd föroreningsituation.

Titel	Dokumenttyp	Avsändare	År
Vägledning om inkråmsförvärv	PM	Juristsamverkansgruppen	2020
Vägledande rättsfall	Samling av rättspraxis	Länsstyrelserna	2020
Undersökningsportalen	Kunskapsamling	SGF	2020
Branschlista med föroreningstyper	Excellista	Naturvårdsverket	2020
Klassning av förorenade massor in situ	Rapport	SIG	2019
Förelägga om provtagningsplan	Beslutsexempel	Länsstyrelserna	2019
Förelägga om provtagningsplan och utredning	Beslutsexempel	Länsstyrelserna	2019
EBH-portalen pratar - om ansvarsfrågor	Podcast	Länsstyrelserna	2019
Ansvar förorenade områden	Faktablad	Länsstyrelserna	2019
Ansvar ideella föreningar	Faktablad	Länsstyrelserna	2019
Ansvar ekonomiska föreningar	Faktablad	Länsstyrelserna	2019
Ansvar vid förvaringsfall	PM	Juristsamverkansgruppen	2019
Vägledning om föreläggande	PM	Juristsamverkansgruppen	2017
Ansvar vid konkurser	PM	Juristsamverkansgruppen	2017
Vägledning om att utreda ansvar	Vägledning	Juristsamverkansgruppen	2015
Ansvar för egnahemsägare	PM	Juristsamverkansgruppen	2014
Undersökning av förorenade områden	Fälthandbok	SGF	2013
Efterbehandlingsansvar (6501)	Rapport	Naturvårdsverket	2012